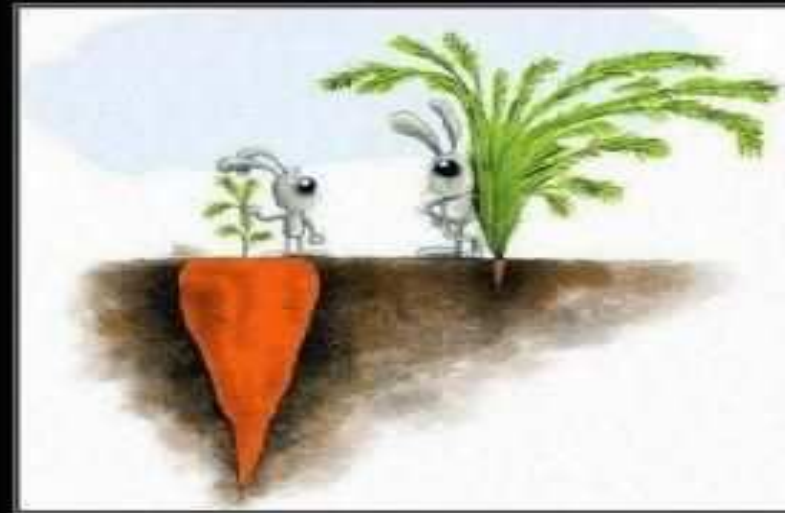

Kodu ja kooli koostööst Veeriku
Kooli näitel

Maris Vilms
23. august 2012

SUCCESS

it's not always what you see

Kool on ühtne tervik, lapsevanem loob sideme kooliga juba koolimajja sisse astudes.

Hea koostöö koduga on õppekeskkonna üks osa ning parandab õpilase toimetulekut koolis igas mõttes, seda kinnitavad erinevad uuringud.

Kui kohe alguses panustada headesse suhetesse koduga, siis tasub see end kuhjaga ära, sest lapsevanem on parim koostööpartner, kuna tal on ressursse valdkonnas, kus kooli "käed jäävad lühikeseks".

- Esikohal on **lapse heaolu** ja see on nii kooli kui kodu **ühine eesmärk**.
- **Hea kontakt** teeb võimalikuks **usaldusliku koostöö**, mis on omakorda hädavajalik tekkida võivate kooliprobleemide lahendamisel.

Koolisisene võrgustikutöö

- **Klassijuhataja kui esmane usaldusisik kooliga suhtlemisel**
 - märkab ja määratleb HEV õpilased.
 - täidab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi I tasandit ja mis kõige olulisem – sõlmib õpilase ja õpetaja vahel I tasandi kokkuleppe(d).
- **Nii õpilasele kui vanemale on oluline teada, mis järgneb, kui kokkulepitud tegevusplaan ei toimi.**

- Individuaalse kaardi täitmisel on tähtis silmas pidada, et õpilaste heade ja halbade omaduste vahel peab valitsema tasakaal.
- Kaardis kirjapandul võtmeküsimus on sõnastamises. Igas õpilases on olemas hea (nii ka lapsevanemas).
- Õpilane ja vanem kinnitavad kaardis olevat oma allkirjaga, seega ei saa seal olla midagi sellist, mida õpilane või vanem ei tea.
- Kooliaasta alguses on hea võimalus klassis **rolle** (alati kindlad lapsed, kes mida teevad) **vahetada**, et mitte rolli kinni jääda. Rollid mõjutavad õpilasi väga palju, sh ka sotsiaalset staatust klassis.

Kui probleem püsib ...

- Sotsiaalpedagoog, psühholoog, eripedagoog
- **Tugikomisjon**, laiendatud tugikomisjon (lastekaitse, HTK esindaja jms). Tugikomisjonile eelneb alati eeltöö, otsused protokollitakse ja säilitatakse.
- Komisjonis toimub probleemi analüüs, kaasa mõtlemine (miks senised lahendused pole toimunud, uute ressursside leidmine). Õpilase käitumisprobleemi(de) taga on alati küsimus “miks”, sest käitumine ise on vaid probleemi väljendusviis.
- Kool peab alati suutma vastu võetud otsused nii õpilasele kui vanemale põhjendada, millist kasu need õpilase ainealasele, sotsiaalsele või individuaalsele arengule toovad.

- Probleem leiab sõnatuse koos õpilase, enamasti ka koos vanemaga.
- **Järeleaitamisplaanid** (ka lapsevanemale, kes saab selle alusel kodus kontrolli teostada)
- Lisaks annab tugikomisjon nii õpilasele kui vanemale kaasa ka omapoolsed soovitusel, kus on tihti tähtsal kohal vanema osaluse suurendamine lapse elus.

- Kooli poole abi saamiseks pöördudes oli veel mõned aastad tagasi palju valehäbi. Need ajad on õnneks möödunud ja üks erandid kinnitavad reeglit.
- On meeldiv tõdeda, et **vanemate suhtumises toimunud muutus** – kool on saanud usaldusväärseks partneriks õpilase probleemide lahendamisel. Vanemate teadlikkus, kuidas kool neid aidata saab, on tõusnud ja jätkuvalt tõusuteel.
- **Probleemi tunnistamisest saab alguse selle lahendamine.**

Lapsevanemaga koostööd takistavatest teguritest

- Eelarvamus, et koolis saadakse riielda (kas enda kogemuse või vanema lapse negatiivsete kogemuste põhjal). (*Vanem, kes ei tahtnud avada ekooli..., jalutuskäik pargis*). Selline eelarvamus, mis saadud mõnest negatiivsest kogemusest, segab lapsevanemal probleemile konstruktiivselt lähenemast.
- Hurjutamine ja süüdistamine lükkab vanema koolist eemale, lahendus saab sündida vaid läbi koostöö, sest eesmärk – lapse heaolu – on meil ühine
- Lahus elavad vanemad – info liikumine, “võimuvõitlus”.

- Kui vanemal on kõik toimetulekustrateegiad ära proovitud, võib ta kergesti olla emotsionaalselt väga tundlik ja ka kooli süüdistada, kuid see on vaid märk sellest, et vanem vajab abi uute ressursside leidmisel.

Koostööks...

- Koolil on vastutus koostöösuhete loomise eest, sest see on õpilase seisukohalt väga vajalik. Tihti ongi vaja koostöö saavutamiseks rohkem pingutada.
- Kujundada ühine arusaam rollidest ja ootustest. Millised on kooli ootused, milline see koostöö võiks olla?
- Lapsevanema koostöö panuse hindamisest ... ka väike panus võib olla suur ehk et meie jaoks väike edasimineku võib vanema jaoks olla suur pingutus. **Vanemad sekkuvad lapse**

■ Olulise info vahetus

1) LAPSEVANEMA POOLT

- terviseinfo (diagnoosid, mis mõjutavad lapse igapäevast toimetulekut)
- Spetsialistidelt (eripedagoog, psühhiaater) paluda kooli tarvis **soovitused.**
- õiged kontaktandmed
- tagasiside (näiteks lapse käitumise osas)

2) KOOLI POOLT

- **Et lapsevanem usaldaks koolist saadud infot.** Koolikeskkond on teine ja info õpilase koolis hakkama saamise kohta oluline teave (nii lastekaitse, alaealiste komisjon, psühhiaatrid jt küsivad alati koolist iseloomustust). **Varane märkamine võimaldab varast sekkumist ning abi saamist, et vältida probleemide süvenemist.**

Samad nõudmised õpilasele kodu ja kooli poolt

– lapsed on pärit oma kodust ja võtavad kooli kaasa juba paika pandud väärtusi. Kui vanemal on arusaam kooli poolsetest ootustest, on tal kergem neid kodus lapsele selgitada ja järgida.

- Leida lapsevanema võimalused ja tugevad küljed. Pakkuda välja meetodeid, kuidas eesmärke saavutada.
- Koos vanemaga ressurrside, lahenduste otsimine, jõustamine ehk siis lahendusele keskendumine.

- Osalusel ja ühisel otsustamisel põhinev koostöö on kõige viljakam ja siduvam koostöövorm. Vanem peab nägema, et kooliga koostööst sünnib reaalne kasu (eeldus on muidugi see, et vanem ka ise panustab, aga see on juba koolis töötavate inimeste professionaalsuse küsimus, et vanem panustaks).
- Rääkida selles “keeles”, mis jõuab vanemani. Tähtis on, kuidas vanem aru saab, millise tundega lapsevanem koolist lahkub.
- Hinnata, milliseid probleeme on mõtet just sel korral käsitleda. Iga päev on uus algus, ei ole vajadust kogu Tootsi registrit meelde tuletada. Uus päev on uus võimalus. **Keskenduda kõige olulisemale.**
- Ajaline perspektiiv, kaua võiks kohtumine kesta.

- **Aidata õpilasel ja vanemal seada realistlikke eesmärke.** Tegevussammud motiveerivad liikuma peaesmärgi poole.
- **Kättesaadavus** – avatud uste põhimõte.
- Jääda ka keerulistes olukordades professionaalseks ja tulla toime emotsionaalsete pursete, ebarealistlike nõudmistega ja võimalike süüdistustega.
- **Toetada ja tunnustada vanemaid.** Vanemate kogemused on olulised ja vajalikud. Vanem peab tundma, et tema arvamus arvestatakse ja tema ettepanekuid võetakse kuulda.

Preventiivne töö

- Tähelepanu algklassidele (1. klasside kohanemine)
- Uute õpilaste kohanemine
- **Preventiivsed loengud III tasandil** – õpilane, õpetaja, lapsevanem. Sel viisil on hea teemasid analüüsida ja lapsel hea koos vanemaga ka kodus läbi arutada.

Eelnevalt toimub alati analüüs, millist loengut võiks olla hetkel kõige rohkem vaja. Oleme palunud alati lektoritel anda ka praktilist nõu.

Sügisene loeng vanematele on enesekehtestamise teemal. Hea oleks meelde tuletada ka lapsevanema rolli tähtsust lapse õppeedukuses.

- Teemade ring on olnud lai – õiguskuulekast käitumisest kuni söömishäirete ja lähisuhtevägivallani välja.

Kooliväline võrgustikutöö

- Lastekaitse (õpilaskoduga kool, materiaalsed raskused jms)
- Nõustamiskomisjon
- Hariduse Tugiteenuste Keskus
- Alaealiste komisjon
- Tartu laste tugikeskus (pereteraapia, traumajärgne psühholoogiline abi)
- Tartu Laste Turvakodu (riided, soe söök, ööbimine)
- Politsei
- Psühhiaatriakliinik

Kõik inimesed on mingil alal andekad, tuleb vaid leida koht ja keskkond, kus saab olla andekas.

“Me kõik oleme loojad, osalised selle maailma loomisel. Me oleme kutsutud looma rõõmuga, energiliselt ja spontaanselt...”

Jakob Levi Moreno

Seal on kus hea olla, on eduelamus, on koolirõõm.

AEG – Kui laps/vanem enam eduelamust ei saa, siis on vajalik mõelda muutuste peale. Lapsevanem pole valmis enne kui ta on valmis, siis on ka laps valmis.

Laps on vanema oma ja vanem tahab oma lapsele parimat, sama soovib ka kool. Vanematega koostöö pole vajalik ainult siis, kui olukord keeruliseks läheb, see on väärtus iseenesest!